

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS NEMZETKÖZI
TANULMÁNYOK KAR
CIVILISZTIKAI TANSZÉK

OPUSCULA IUVENUM EXCELLENTISSIMA

Csugány Eszter

*Online szerződéskötési dilemmák és
válaszok –
Á, Szerintem Felesleges*

2023/1.

Online szerződéskötési dilemmák és válaszok – Á, Szerintem Felesleges

„Az e-kereskedelem nem a hab a tortán, hanem az új torta.”²

Jean Paul Ago, a L’Oreal vezérigazgatója

1. Bevezető

Az internet világméretű fejlődésének köszönhetően az e-kereskedelem nagymértékben virágzott az elmúlt évtizedben, ami jelentős változásokat hozott: a legtöbb vállalkozás létrehozott egy online modellt, hogy beilleszkedjen az elektronikus szférába.³ Dolgozatom célja az elektronikus kereskedelemben felmerülő problémák feltérképezése, ezen belül főleg az általános szerződési feltételekkel (a továbbiakban: ászf) kapcsolatos egyes problémákra megoldások keresése. Hipotézisem szerint jelenleg az ászf a legtöbb weboldal esetében nem tölti be azt a funkciót, amire eredetileg hivatott, hiszen elektronikus vásárlás esetén az ászf-fel csak oly módon találkozik a vásárló, hogy arra a megrendelés véglegesítésénél hívják fel a figyelmét, például így: „Az Általános Szerződési Feltételeket elolvastam és tudomásul vettem.”, mely kijelentés mellett jellemzően egy bepipálható „box” szerepel. Feltevésem szerint a fogyasztók ezt többnyire nem szokták elolvasni,⁴ csak bepipálják az üres négyzetet, majd véglegesítik a vásárlást anélkül, hogy pontosan tudnák, milyen feltételekbe egyeznek bele. Ez a későbbiekben problémát jelenthet, főleg abban az esetben, ha az ászf csak a szerződés függelékét képezi, vagyis egy külön dokumentum, mert például a szavatossági jogok érvényesítésének részletes szabályai is általában ebben találhatóak. A kutatás során a szakirodalom mellett az állításom bizonyítására kérdőívet készítettem, amelyben különböző életkorú, helyzetű stb. emberek vásárlási szokásait vizsgálom.

2. Általános szerződési feltételek

A vállalkozások nagy többsége ászf-fel dolgozik, amelynek lényege az, hogy az egyedi szerződéskötési alku helyett az egyik fél által szerződéskötések tömegére előre elkészített szerződési feltételeket alkalmaznak, amivel kapcsolatban a másik fél közreműködése jellemzően az elfogadás passzív szerepére korlátozódik. Az ilyen szerződéseket adhéziós szerződésnek⁵ hívjuk.⁶

---

¹ V. évfolyamos államtudományi osztatlan mesterképzési szakos hallgató, konzulens: Dr. Auer Ádám.

² Saját fordítás. Eredeti: „Ecommerce isn't the cherry on the cake, it's the new cake.”
<https://diginomica.com/loreal-ceo-e-commerce-isnt-the-cherry-on-the-cake-its-the-new-cake/> (2022. 10. 02.)

³ Pázmándi Kinga – Verebics János: *E-jog*. Budapest, HVG-ORAC, 2012. 19.; *E-Commerce Law*. Court Uncourt, 10. (2020), 41-45.

⁴ Erről lásd még: <https://www.jogiforum.hu/cikk/2022/09/29/elolasas-nelkul-alairni-na-meg-mit-nem-ket-precedens-erteku-friss-birosagi-dontes-tanulsagai/> (2022. 10. 02.)

⁵ Az elnevezés Raymond Saleilles nevéhez fűződik. Saleilles, Raymond: *De la déclaration de volonté*. Paris, 1929.; Lábady Tamás: *A magánjog általános tana*. 4. kiadás. Budapest, Szent István Társulat, 2017. 139.

⁶ Vékás Lajos: *Szerződési jog, Általános rész*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2016. 95.

Szabványszerződéseket (blankettaszerződéseket, standardizált szerződési feltételeket stb.) alkalmaznak fogyasztó és vállalkozás közötti szerződéses viszonyokban, továbbá a vállalkozások egymás közötti tömeges méretű termékforgalmában is. Hazánk hatályos jogában az ászf-fel kapcsolatos fő problémák kezelése elsősorban a magánjogi kódexben valósul meg,⁷ de egyes ágazatokban, pl. a fogyasztói szerződések kapcsán, az uniós irányelvek gondolati rendszerére épül.⁸ A vonatkozó szabályoknak európai szinten nagy hagyománya van: több, mint húsz éve léteznek ilyen szabályok, de a tudományos vita évtizedekkel korábban elkezdődött a témában.⁹ A magánjogban, az európai uniós normákban és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (Ptk.) található szabályokon kívül egyes speciális tevékenységekre vonatkozó ágazati jogszabályok is tartalmaznak rendelkezéseket az ászf-re, ilyen például a 2006/123/EK irányelv (szolgáltatási irányelv) is.¹⁰ Manapság egyre több vállalat lép az online térbe, de felvethető az, hogy ennek jogi vonatkozásai kellőképpen kimunkáltak-e. Általában ugyanis az a helyzet, hogy ha elhelyezik honlapjukon az ászf-t, akkor ezt inkább csak a honlap általános felépítésének részeként kezelik, semmint a tevékenységük jogi védelme érdekében.¹¹ Az ászf-k használata egyfelől jelentős előnyökkel jár a társadalom számára, mert csökkentik a tranzakciós költségeket, másfelől viszont veszélyeket is rejtnek magukban, mivel az ászf-t alkalmazó fél gyakran erőfölényben van,¹² és így a másik félre nézve kifejezetten hátrányos feltételek válhatnak a szerződés részévé. Emiatt kiemelten fontos az erre vonatkozó jogi szabályozás.¹³ Természetesen a vállalatok nem tudnak minden egyes fogyasztóval minden egyes szerződésről külön tárgyalni, ez nem is várható el tőlük. A fogyasztók nagy többségét pedig sokszor csak a termék tulajdonságai és ára érdeklik, a szerződés áttanulmányozásával kevesebbet foglalkoznak.¹⁴ Ennek megfelelően a Ptk. kógens szabályokkal kívánja megakadályozni azt, hogy az erőfölényben lévő fél „diktált feltételeket” kényszerítsen a fogyasztóra. Egyfelől azért van erre szükség, mert az ászf alkalmazása főszabályként kizárja az egyéni alku lehetőségét, másfelől pedig azért, mert a gyengébb szerződő felet az külön is „sújthatja”.¹⁵

---

⁷ Wellmann György (szerk.): *Az új Ptk. magyarázata V/VI. Kötelmi jog. Első és Második Rész.* Harmadik kiadás. Budapest, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., 2021. 184.

⁸ Németh Gabriella: *Általános szerződési feltételek az online térben: a sztenderdizált, elektronikus és automatizálható szerződéskötés kihívásai a magyar jogban.* Doktori értekezés. Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2019. 69.

⁹ Möslin, Florian: *Optional Regulation of Standard Contract Terms.* SSRN, 2014. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2397761 (2022. 10. 02.)

¹⁰ Németh (2019): i. m. 69.

¹¹ Qudah, Samer.: *Website Terms and Conditions and UAE Law.* *Arab Law Quarterly*, 2. (2003), 209.

¹² Különösen például abban az esetben, ha az adott termék vagy szolgáltatás csak nála elérhető. Ellenkező esetben a fogyasztónak van lehetősége arra, hogy más weboldaltól (versenytárstól) szerezzé be azt, amire szüksége van, így nincs teljesen kiszolgáltatva az adott vállalkozásnak.

¹³ Tókey Balázs: *A szerződés megkötése és értelmezése.* In: Csehi Zoltán (főszerk.): 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről kommentárja. Budapest, Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó Kft., 2021. 1459.

¹⁴ Hatzis, Aristides N.: *An Offer You Cannot Negotiate: Some Thoughts on the Economics of Standard Form Consumer Contracts.* In Hugh Collins (szerk.): *Standard Contract Terms in Europe: A Basis for and a Challenge to European Contract Law.* Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International BV, 2008.

¹⁵ Fazekas Judit: *Az általános szerződési feltételek és a tisztességtelen szerződési kikötések szabályozása a magyar polgári jogban.* In Csehi Zoltán – Koltay András – Landi Balázs – Pogácsás Anett (szerk.): *(L)Ex Cathedra Et Praxis.* Budapest, Pázmány Press, 2014. 280.

Az egyik legfontosabb alapelv, amely a szerződés jogintézményéhez kapcsolódik, a szerződési szabadság elve, amelyet azonban bizonyos esetekben¹⁶ korlátozni szükséges. A szerződési szabadság elve magában foglalja a szerződési tartalom alakításának szabadságát,¹⁷ amely azonban a szabványszerződések, standardizált szerződések esetén (pl. általános szerződési feltételekkel történő szerződéskötés) korlátozásra kerül oly módon, hogy a szolgáltatás teljesítését vállaló fél a leendő jogviszony tartalmát valamennyi szerződő partner irányában egységesen határozza meg, és a feltételeket a másik fél általában vita nélkül fogadja el.¹⁸ Lábady Tamás ezzel kapcsolatban úgy fogalmaz, hogy az ászf-k kibocsátói gazdasági túlerejük folytán félreteszik a törvényjogot, melynek helyébe saját „diktált jogügyleti követelményeiket” állítják. A szerző szerint a tömegtermelés nemcsak műszaki, hanem jogi standardizációra is vezet, amelynek egyik eszközét képezik a szerződési kikötések állandósítása és a szerződésblanketták alkalmazása. Azzal pedig, hogy a feltételeket megállapító fél egyoldalú előnyöket határoz meg a maga javára, és a vele szemben álló fél szerződési szabadsága a szerződés meg- vagy meg nem kötésére korlátozódik, felborul a magánjogi pozíciók klasszikus egyensúlya.¹⁹

Vékás Lajos szerint az általános szerződési feltételek alkalmazása a különös szerződéskötési formák közé tartozik, mivel az ilyen szerződéskötés nélkülözi a klasszikus kétoldalú „alkufolyamatot”, és a szerződéseket tömegére előre készítik elő. Ez a megoldás a vállalkozások számára csökkenti az ún. tranzakciós költségeket, ugyanakkor veszélyeket is magában rejthet, különösen, ha a feltételeket készítő fél gazdasági, szakismereti fölényben vagy monopolhelyzetben van.²⁰

Az ászf-fel kapcsolatos kérdések szabályozása mind uniós, mind tagállami szinten megjelenik. A 373/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet²¹ például rendezi azokat a kérdéseket, amelyek az ászf-ben szabályozásra kerülhetnek, így többek között a kellékszavatossági és a jótállási szabályok. Emellett megállapítható, hogy a szabályozás többszintű, és nem korlátozódik a magánjogra sem, hiszen például a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (Fttv.) 10. § (3) bekezdésében a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) hatáskörébe utalja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatti eljárást, amennyiben a kereskedelmi gyakorlat a gazdasági verseny érdemi befolyásolására alkalmas.²² Ugyanakkor a tisztességtelen ászf-re vonatkozóan a Ptk. is állapít meg szabályokat az érvénytelenségi okok körében.²³

A Ptk. szerint²⁴ az a szerződési feltétel minősül általános szerződési feltételnek, amelyet alkalmazója

- több szerződés megkötése céljából,

---

¹⁶ A nemzetgazdaság egyensúlyának biztosítása és a szociális, társadalmi érdekek védelme céljából. Lásd: Papp Tekla: *Szerződések tipizálása – atipikus szerződések*. MTA-doktori értekezés, 2018. 12.

¹⁷ Papp (2018): i. m. 13.

¹⁸ Takáts Péter: *A szabványszerződések*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1987. 9. Lásd még: Vékás (2016): i. m. 46.

¹⁹ Lábady (2017): i. m. 87., 139.

²⁰ Vékás (2016): i. m. 95.

²¹ 373/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet a fogyasztó és vállalkozás közötti, az áruk adásvételére, valamint a digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések részletes szabályairól.

²² Bár ez a szabály nem kifejezetten az általános szerződési feltételekre vonatkozik.

²³ Ptk. 6:102-6:105. §

²⁴ Ptk. 6:77. § (1) bek.

- egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül határozott meg, és
- amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg.²⁵

Három konjunktív eleme van tehát az ászf Ptk.-beli fogalmának.²⁶ Az első feltétellel kapcsolatban megjegyezhetjük,²⁷ hogy nem kell a vállalkozásnak ténylegesen több szerződést megkötni, elég a cél, hogy egy feltételt több szerződésben használni kíván. Ami a második feltételt illeti, közömbös a feltételek terjedelme, formája, rögzítésének módja és az a körülmény, hogy a feltételek a szerződési okiratba szerkesztve, vagy külsőleg attól elválasztva jelennek meg. Az ászf formájával kapcsolatban megjegyzendő, hogy ha olyan kikötést tartalmaz, amely csak írásban érvényes, és az ászf a szerződés részétől különáll, akkor nem elegendő az, ha a másik fél a szerződést aláírja, hanem magát az ászf-t is alá kell írnia. Ahogy az már fentebb is kifejtésre került, a harmadik feltétel alapján megállapíthatjuk, hogy hiányzik a szerződési szabadságon belül a tartalom szabad meghatározásának elve és lehetősége, amelyből következően az a szerződés megkötésének szabadságára korlátozódik, hiszen a fél csupán azt jogosult eldönteni, hogy kíván-e szerződést kötni az ászf használatával, azt viszont nem, hogy milyen tartalommal, mert utóbbit az előre meghatározza.²⁸ Az egyoldalú tartalom-meghatározás persze még önmagában nem minősül jogsértésnek, csak akkor, ha a tartalom alakításánál a másik fél akaratának figyelmen kívül hagyása a másik fél számára indokolatlan hátrányt is okoz.²⁹

A Fővárosi Ítéltábla egy – a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete által indított – közérdekű kereset kapcsán azt állapította meg, hogy a jótállási jegy ászf-nek minősül, mivel azokat egyoldalúan, a másik szerződő fél közreműködése nélkül, előre meg nem határozott számú szerződésben való alkalmazásra határozták meg.³⁰ Továbbá a Kúria egy eseti döntésében rögzítette, hogy az általános szerződési feltétellel minősítésnek nem jogszabályi kritériuma a feltétel tartalmának megismerése, illetve annak a fogyasztó számára való elmagyarázása. A Fővárosi Ítéltábla pedig azt mondta ki, hogy nem minősül a tartalom érdemi befolyásolására való lehetőségnek az, hogy a feltételeket összeállító fél képviselője megbeszéli azokat a másik szerződő féllel.³¹

Bár az ászf-fel történő szerződéskötés definícióját tartalmazza a Ptk., azonban annak különös, internetes vetületét önállóan nem különítik el jogszabályok.³² Az online ászf-k ugyanis eltérnek papíralapú társaiktól: erősödő normahatással, az e-beszédyszerűségből eredő közérthetlenségi nehézséggel bírnak, tehetetlenségük online félretájékoztatást jelenthet a digitális térben, és algoritmusok által is vizsgálhatóvá válnak. Ezért Németh Gabriella szerint az online ászf-fel történő szerződéskötés egyedi definíciójának megfogalmazása szükséges.³³

²⁵ Vékás (2016): i. m. 96.

²⁶ Lásd még: Wellmann (2021): i. m. 184.; Fazekas (2014): i. m. 201.

²⁷ BDT2009. 2129.

²⁸ Lábady (2017): i. m. 87.

²⁹ Bíró György: *Kötelmi jog*. Miskolc, Novotni Kiadó, 2010. 279.

³⁰ Fővárosi Ítéltábla 4. Pf. 21.334/2011/5. Lásd: Osztovits András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. III. kötet*. Budapest, OPTEN Informatikai Kft., 2014. 196-197.

³¹ BH2013. 128.; Gf. 40.648/2015/6. Lásd: Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2021. 1565.

³² Németh (2019): i. m. 6.

³³ Németh (2019): i. m. 214.

2.1. Egyedileg megtárgyalt feltételek

Amennyiben arra történik hivatkozás, hogy az adott szerződési feltételt mégiscsak egyedileg megtárgyalták a felek, azaz nincs szó ászf-ról, akkor a bizonyítás az ászf-t alkalmazó felet terheli.³⁴ Ennek kapcsán több bírósági ítélet is született:³⁵ ezek alapján a blankettaszerződésben önmagában annak rögzítése, hogy a fogyasztó elolvasta, akaratával egyezően nyilvánította a szerződésben, illetve annak mellékleteiben foglaltakat, nem jelenti azt, hogy ezek egyedileg megtárgyalt szerződési feltételeknek tekintendők.³⁶ Az ászf tartalmának fogyasztó általi megismerése, annak fogyasztó számára történő elmagyarázása nem jogszabályi feltétel. A feltételt alkalmazó fél számára előírt tájékoztatási kötelezettség azért szükséges, hogy az ászf a szerződés részévé váljon.³⁷ Szintén nem minősül egyedileg megtárgyaltnak az olyan egyoldalúan előre meghatározott szerződési feltétel, amelyet a másik szerződő fél megismert és kifejezetten elfogadott, ugyanis ez még önmagában nem elégséges a kritérium teljesüléséhez.³⁸ Az egyedileg történő megtárgyalás hiánya mellett pedig törvényi vélelem szól, ha a másik két feltétel fennáll. A Ptk. alkalmazása során is irányadó 2/2011. PK vélemény 2. pontja szerint ezt a vélelmet az ászf alkalmazója csak akkor tudja sikeresen megdönteni, ha kétséget kizáróan bizonyítja: a szerződéskötést megelőzően biztosította annak lehetőségét, hogy az adott feltétel tartalmát a fogyasztó befolyásolhassa, és a fogyasztó e lehetőséggel nem élve fogadta el a feltételt.³⁹ Tehát a Ptk. nem tiltja meg azt sem, hogy egy teljes egészében, kizárólag ászf-eket tartalmazó szerződés megkötése előtt, a másik fél kérésére tekintettel, némileg eltérő tartalommal fogadják el a szerződést, ám ebben az esetben a szerződésnek ez a része nem minősül ászf-nek.⁴⁰ Azonban a szerződő fél azon nyilatkozatából, hogy a blankettát elolvasta, értelmezte, és mint akaratával mindenben egyezőt aláírta, még nem következik az, hogy a feltételek meghatározásában is közreműködött volna.⁴¹ Abban az esetben, ha nem blankettaszerződésről van szó, hanem az ászf egy külön dokumentumként a szerződés mellékletét képezi, továbbá az egyedi szerződéses feltétel és az ászf ütközik egymással, a Ptk. 6:80. §-a szerint az egyedileg megtárgyalt szerződési feltételek elsőbbséget élveznek az ászf-fel szemben.⁴²

2.2. Az általános szerződési feltételek megfogalmazása

A mai világban tapasztalható gyors fejlődés közepette különösen felértékelődött az írott szövegek közérthetőségének szerepe a jogban és azon kívül is. Az interneten szocializálódott fogyasztóknak pedig más a közérthető, mint az offline fogyasztóknak. A közérthetőség kritériumának fenntartása tehát az elektronikus szerződéskötési megoldások során is feltétel, és e körben is irányadók a klasszikus jogi mércék: az egyértelműség, az érthetőség, a közérthető tartalom mércéje, a nem egyértelmű nyilatkozatok szankcionálásával együtt.⁴³

---

³⁴ Fazekas Judit – Köhidi Ákos – Menyhárt Ádám: *Kötelmi jog – Általános rész*. Budapest, Gondolat Kiadói Kör Kft., 2018. 92.

³⁵ EBH2011. 2413., BH2013. 128., BDT2013. 3013.1. Lásd: Vékás – Gárdos szerk. (2021): i. m. 1566.

³⁶ EBH2011. 2413.

³⁷ BH2013. 128.

³⁸ BDT2013. 3013.1.

³⁹ Tókey (2021): i. m. 1459-1460.

⁴⁰ Osztovits szerk. (2014): i. m. 195.

⁴¹ Fővárosi Ítéltábla 4. Pf. 21.176/2012/4.

⁴² Vékás – Gárdos szerk. (2021): i. m. 1569.

⁴³ Németh Gabriella: A közérthetőség etikájának jelentősége a jogalkotásban és a sablonizált szerződési feltételekben. In Szoták Szilvia (szerk.): *Az állami fordítószolgálat 150 éve*. Budapest, Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt. (OFFI), 2019. 132-133.

Az ászf-fel szemben támasztott fontos követelmény, hogy a szöveg grafikai szempontból felhasználóbarát módon legyen kialakítva, vagyis jól olvashatónak, tagoltnak, áttekinthetőnek és arányos hosszúságúnak kell lennie,⁴⁴ ugyanis a másik félnek általában nem áll elegendő idő a rendelkezésére ahhoz, hogy a több oldalas feltételeket alaposan áttanulmányozza. Ezt azért fontos kiemelni, mert bizonyos esetekben⁴⁵ a fogyasztó abban az alárendelt helyzetben van a vállalkozással szemben, hogy az adott szerződés kapcsán két lehetősége van: azt vagy aláírja úgy, ahogy van, vagy nem szerződik.⁴⁶ Akkor is így van ez, ha a szöveg nehezen érthető, vagy nem eléggé világos az aláíró számára. Így a szerződéskötési szabadság klasszikus elve a szerződés meg nem kötésének szabadságává alakult ebben a viszonylatban. A feltételekkel „megkínált” fél ugyanis vagy elfogadja, vagy elutasítja a szerződéskötést.⁴⁷ A jogalkotónak ezért jogi garanciákkal kell megteremtenie az egyensúlyt a felek között, hiszen az ászf-k készítői és alkalmazói gyakran a másik fél számára hátrányos, tisztességtelen szerződési kikötéseket foglalnak a szerződésbe, és gazdasági fölényüknél fogva azok elfogadására „kényszerítik” a másik felet.⁴⁸ A közérthetőség hiányának magánjogi és közjogi szankciói is vannak: ezt a 45/2014. (II. 26.) Korm. rendelet is szabályozza a 9. § és 11. §-ban, amelyek szerint a vállalkozás köteles világosan és közérthető módon tájékoztatni a fogyasztót számos tárgykörben. Az érthetetlen jogi szöveg semmisséget vagy a szerződés létre nem jövetelét is eredményezheti.⁴⁹

Egy kutatás⁵⁰ szerint, amely többek között az ászf hosszával és a szavak számával is foglalkozott, a vizsgált weboldalak által használt kifejezések 88 százaléka 1000 szónál többet tartalmazott. Az 1000 szónál többet tartalmazó feltételek elolvasása és befogadása is jelentős időt és figyelmet igényel a fogyasztó részéről, de a 10 000 szót is meghaladó szövegek már minden bizonnyal túlzottnak tekinthetők. Hillman és Rachklinski tanulmányai megerősítették azt a széles körben elterjedt nézetet, hogy a fogyasztók túlnyomó többsége valószínűleg nem olvassa el a feltételeket, még akkor sem, ha tudnak azok létezéséről. Az olvasás valószínűsége pedig még tovább csökken, ha a feltételek túl hosszúak és/vagy bonyolultak. Ha a fogyasztókat hátrányosan érintő feltételek hosszú dokumentumokban vannak elrejtve, különösebb kiemelés nélkül, akkor azt valószínűleg figyelmen kívül fogják hagyni nem megfelelő tájékoztatásra hivatkozva.⁵¹

A közérthetőség feltétele különösen fennáll minden olyan irat vagy dokumentum tekintetében, amely előre összeállított formátumú, előre elkészített tartalmú, adott esetben nyomtatványként, sablonként funkcionál.⁵² A hatályos Ptk. már nem tartalmazza ezt a kikötést, így az ászf-nek

---

⁴⁴ Fuglinszky Ádám: Az elektronikus kereskedelem egyes fogyasztóvédelmi kérdései a német és a magyar jogban. *Jogi Tanulmányok* 2000/6. 41.

⁴⁵ Lásd a korábban ismertetett adhéziós szerződéseket.

⁴⁶ Németh (2020): i. m. 131-132.

⁴⁷ Németh (2020): i. m. 131-132.

⁴⁸ Fazekas (2014): i. m. 270.

⁴⁹ Németh (2020): i. m. 134.

⁵⁰ A kutatásban 25 új-zélandi és 25 ausztrál weboldalt vizsgáltak meg, amelynek során arra voltak kíváncsiak, hogy a gyakorlatban online vásárlás során hogyan épülnek be a feltételek a szerződésekbe. O’Sullivan, Trish: *Online Shopping Terms and Conditions in Practice: Validity of Incorporation and Unfairness. Canterbury Law Review*, (2014) 1.

⁵¹ O’Sullivan (2014): i. m. 13-14, 20.

⁵² Németh (2020): i. m. 127.

minősítés szempontjából továbbra is közömbös annak formája,⁵³ azt azonban rögzíti a 6:103. § (2) bekezdésében, hogy a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződésben az ászf tisztességtelenségét már önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem egyértelmű. A Ptk. 6:86. § szerint pedig, ha kétséges a tartalom, akkor a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell alapul venni. Azt már nem határozza meg, hogy egy adott szerződési feltétel mikor egyértelmű vagy nem egyértelmű, ezért kiemelt jelentősége van ebben a kérdésben a bírói gyakorlatnak.

Mindezek a rendelkezések összhangban állnak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelvvel, mely olyan védelmi rendszert kívánt létrehozni, amely alapján a kikötéseket alkalmazó félhez képest a fogyasztó egyensúlyi helyzetbe hozható a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazása, átláthatósága⁵⁴ által, valamint ezen követelmények kiterjesztő értelmezésével.⁵⁵

Az Európai Unió Bírósága számos határozatában tárgyalta már a világos és érthető megfogalmazás követelményét.⁵⁶ A C-472/10. számú Invitel-ügyben kifejtettekben elvárásként fogalmazódik meg az, hogy a vállalkozások a biztosítsák a fogyasztó számára a lehetőséget a kikötésekben szereplő feltételek és ezek következményeinek megismerésére. A feltételeket egyszerű és érthető nyelven kell megfogalmazni annak érdekében, hogy a fogyasztó előre láthassa az ászf eladó vagy szolgáltató általi módosítását a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak vonatkozásában. A C-26/13. számú Kásler-ítéletben a Bíróság alapvető követelményként rögzítette, hogy a fogyasztó félre nem érthető, egyértelmű információk alapján tudjon tájékozódni a szerződési feltételben foglaltaknak a szerződésből eredő kötelezettségeire gyakorolt hatásáról. A fogyasztó számára ugyanis fontos, hogy már a szerződéskötést megelőzően megismerhesse a szerződési feltételeket és a szerződéskötés követelményeit, mivel így tudja eldönteni, hogy szerződést köt-e.⁵⁷

A magyar joggyakorlatban is felmerült a fogyasztói kölcsönszerződések kapcsán az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve, amely a 2/2012. PK véleményben részletesebben is kifejtésre került.⁵⁸ Eszerint a kiindulópont az, hogy a fogyasztó gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívül eső célból köt szerződést, tehát nem rendelkezik különleges szakismerettel és szakértelemmel, ugyanakkor az ügyletkötés kockázata őt is terheli. Bár a szakmai fogalmak használata önmagában nem tisztességtelen, és egyébként sokszor elkerülhetetlen is, lényeges követelmény az, hogy az ászf a fogyasztó számára áttekinthető szerkezetben jelenjen meg. Amennyiben a szerződés más iratra, például üzletszabályzatra utal, annak az átlagfogyasztó számára is követhetőnek kell lennie, mely kikötések vonatkoznak az általa kötendő konkrét ügyletre. Az is elvárás továbbá, hogy a szerződési feltétel – az ügylet sajátosságai által indokolt

---

⁵³ Osztoivits szerk. (2014): i. m. 196.

⁵⁴ Az átláthatóság követelménye kapcsán lásd még: Török Éva: A fogyasztói szerződéssel kapcsolatos jogalkalmazás – különös tekintettel az egyértelmű megfogalmazás követelményére. In Szikora Veronika – Árva Zsuzsanna (szerk.): *A fogyasztók védelmének új irányai és kihívásai a XXI. században*. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, 2018. 69-74. és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1230 rendelete az Unióban történő határon átnyúló fizetésekről (2021. július 14.) (8) preambulum-bekezdés.

⁵⁵ Török (2018): i. m. 68.

⁵⁶ Török (2018): i. m. 72.

⁵⁷ Török (2018): i. m. 72-73.

⁵⁸ Török (2018): i. m. 77.

szakmaiságon kívül – az átlagos fogyasztó számára közérthető stílusban és olvasható formátumban kerüljön megszövegezésre, valamint legyen a fogyasztónak tényleges lehetősége az alapos megismerésre a szerződés megkötése előtt. Hasonló követelményeket fogalmaz meg a Fővárosi Törvényszék,⁵⁹ amikor kifejti, hogy a világosságot és érthetőséget az átlagfogyasztó mércéjén keresztül kell vizsgálni. Azonban hozzáteszi, hogy a fogyasztó a gondos áttanulmányozás után magyarázatot, és jogban jártas szakember közreműködését veheti igénybe (amely azonban nem feltétlenül elvárható és életszerű ebben a helyzetben). A Fővárosi Ítéltábla a Gf. 40.331/2015/4. számú határozatában pedig szintén az átlátható szerkezet követelményét hangsúlyozza.⁶⁰

Fuglinszky Ádám szerint „az általános szerződési feltételek volumenét nem szabad kívülről oktrojált előírással, vagy jogértelmezéssel befolyásolni. Legyen bármilyen kényelmetlen is a fogyasztó számára egy terjedelmesebb szöveg elolvasása, ez még mindig jobb megoldás, mintha rosszul értelmezett kíméletből nem foglaltatna bele minden fontos rendelkezés a szerződésbe, nem is beszélve arról, hogy ez esetben a kimaradt rendelkezések nem is válnának a szerződés részévé.”⁶¹ Ettől függetlenül az egyes irányadó jogszabályi rendelkezések szó szerinti behivatkozása általában nem szokott megfelelni a hatóságnak, mert álláspontja szerint a fogyasztó azokat magyarázó szövegek hiányában nem érti meg.⁶²

2.3. Az általános szerződési feltételekre való figyelemfelhívás

2.3.1. Hazai szabályozás és bírói gyakorlat

A Ptk. 6:78. § szerint az ászf akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát a szerződéskötést megelőzően megismerje, és ha azt a másik fél elfogadta, illetve külön tájékoztatni kell a másik felet arról az ászf-ről, amely lényegesen eltér a jogszabályoktól vagy a szokásos szerződési gyakorlattól,⁶³ kivéve, ha megfelel a felek között kialakult gyakorlatnak.

Két konjunktív feltételnek kell teljesülnie: 1) az ászf alkalmazója tegye lehetővé, hogy azok tartalmát a másik fél legkésőbb a szerződéskötéskor megismerje, és 2) a másik fél azokat kifejezetten vagy ráutaló magatartással fogadja el. Az első feltétel teljesüléséhez nem szükséges, hogy a másik fél valóban megismerje az ászf tartalmát, hanem elegendő az is, ha lehetőséget kap arra, hogy azt megismerje,⁶⁴ azonban csak akkor minősül megismerhetőnek, ha annak alkalmazója a másik fél rendelkezésére bocsátja a feltételeket, de legalább a már közzétett feltételek megjelenési helyét megjelöli.⁶⁵ A bírói gyakorlat⁶⁶ alapján elfogadás esetén az elfogadó félnek kell bizonyítania, hogy nem volt lehetősége megismerni az ászf-t.⁶⁷ Az ászf azon kikötései, amelyeket a szerződés tartalmaz, külön figyelemfelhívó tájékoztatás nélkül is a

---

⁵⁹ Fővárosi Törvényszék G. 41.343/2015/11.

⁶⁰ Török (2018): i. m. 77-79.

⁶¹ Fuglinszky (2000): i. m. 43.

⁶² <https://jogaszvilag.hu/cegvilag/az-elektronikus-kereskedelem-fogyasztovedelmi-jogi-kihivasai-a-gyakorlatban/> (2022. 03. 03.)

⁶³ Erről lásd még: Török Éva: *A szerződés létrehozásának alapkérdései*. Doktori (PhD) értekezés. Debrecen, Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2013. 152.

⁶⁴ Tókey (2021): i. m. 1460.

⁶⁵ Fazekas – Kőhidi – Menyhárt (2018): i. m. 92-93.

⁶⁶ EBH2001. 436.

⁶⁷ BH2003. 15., Tókey (2021): i. m. 1460.

szerződés részévé válnak. Abban az esetben merül fel a külön figyelemfelhívás szükségessége, amikor a szerződésben csupán utalás történik az ászf-re,⁶⁸ vagy ha a feltételek eltérnek a jogszabályoktól vagy a szokásos szerződési gyakorlattól, kivéve, ha a felek között kialakult gyakorlatnak megfelel. Továbbá arról a feltételről is külön tájékoztatni kell a másik felet, amely eltér a felek között korábban alkalmazott feltételtől.⁶⁹ A Ptk. az ún. homályos és meglepetés klauzulákat kizárólag oly módon engedi a szerződés részévé válni, hogy azokról a másik felet külön tájékoztatni kell, illetve azt a másik félnek kifejezetten el kell fogadnia, vagyis nem elegendő a ráutaló módon történő elfogadás.⁷⁰ Külön kifejezett felhívás hiányában azonban a szokatlan feltétel nem válik a fogyasztóval kötött szerződés részévé, így a kikötés megtámadására nincs szükség és lehetőség.⁷¹

Megjegyzendő azonban, hogy a „külön tájékoztatást” illetően a Ptk. szövege egyáltalán nem tartalmaz útmutatást arra nézve, hogy az így adott tájékoztatás valóban érthető is legyen. Fogyasztóvédelmi kutatások azonban már kimutatták, miszerint döntő jelentősége van annak, hogy a fontos információk átadása milyen módon történik.⁷²

Egyes szerződéseknél külön jogszabály kötelezettségként írja elő az ászf-t alkalmazó fél számára azok meghatározott módon történő közzétételét, így például az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (Ektv.) 5. §-a alapján a szolgáltató köteles az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásra vonatkozó ászf-t oly módon hozzáférhetővé tenni, amely lehetővé teszi az igénybe vevő számára, hogy tárolja és előhívja azokat.⁷³ A Ptk. azonban nem rendelkezik a vizuális megjelölés szabályairól, és nem fektet hangsúlyt arra, hogy a vállalkozások olyan formában közöljék azokat a fogyasztókkal, amelyek valóban befogadhatóvá tennék azokat a számukra.⁷⁴

Egy friss bírósági határozat szerint⁷⁵ az is vita tárgyát képezheti, hogy egy adott szerződés vonatkozásában mi minősül szokásos szerződési gyakorlatnak. A tárgyalt ügyben ugyanis egy állami földekre vonatkozó haszonbérleti szerződés egy konkrét feltétele⁷⁶ volt a jogvita tárgya, amelynek kapcsán a haszonbérbeadó azzal érvelt, hogy a vitatott feltétel megfelelt az állami szabványszerződésekre vonatkozó szokásos szerződési gyakorlatnak, a bíróság álláspontja szerint azonban a magánszemély gazdálkodók szerződéseit kell figyelembe venni az általánosan irányadó gyakorlat meghatározásánál, mivel az állam speciális jogalany, így a rá vonatkozó sajátos szabályok és az ezek alapján kialakult gyakorlat nem tekinthető szokásos szerződési gyakorlatnak. A bizonyítási eljárás során végül be is bizonyosodott, hogy a magánszemélyek szerződéses gyakorlatától idegen a vitatott feltétel, így a haszonbérbeadónak

---

⁶⁸ Vékás – Gárdos szerk. (2021): i. m. 1568.

⁶⁹ Ptk. 6:78. § (2) bek.

⁷⁰ Osztovits szerk. (2014): i. m. 198.

⁷¹ BDT2011. 2407. Vékás – Gárdos szerk. (2021): i. m. 1568.

⁷² Bencze Mátyás: A viselkedéstudományok eredményeinek hasznosíthatósága a hazai fogyasztóvédelmi jog területén. In Szikora Veronika – Árva Zsuzsanna (szerk.): *A fogyasztók védelmének új irányai és kihívásai a XXI. században*. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, 2018. 186.

⁷³ Osztovits szerk. (2014): i. m. 198.

⁷⁴ Bencze (2018): i. m. 185.

⁷⁵ BH2022. 176.

⁷⁶ A szerződés a haszonbérbeadó felmondási joga keretében tartalmazott egy szigorú felmondási okot, ami előzetes értesítés nélkül azonnali hatályú felmondási lehetőséget biztosított, amennyiben a haszonbérelő elmulaszt egy adminisztratív teendőt.

arról külön is tájékoztatni kellett volna a másik felet, és az csak az ezt követő kifejezett elfogadással vált volna a szerződés részévé.⁷⁷

A külön tájékoztatási kötelezettség azokra az általános szerződési feltételekre is vonatkozik tehát, amelyek alakilag nem magába a szerződésbe foglaltan jelennek meg, hanem attól különváltan, például blankettában szerepelnek.⁷⁸ A Legfelsőbb Bíróság eseti döntése⁷⁹ szerint a külön figyelemfelhívás szükségessége olyan esetben merül fel, amikor a szerződésben csupán utalás történik az ászf-re. Az ászf-nek azon kikötései, amelyeket a szerződés tartalmaz, külön figyelemfelhívó tájékoztatás nélkül is a szerződés tartalmává válnak.⁸⁰

A Szegedi Ítéltábla azt az ítéleti⁸¹ megállapítást tette, hogy önmagában az áru megrendelése és a webáruház szolgáltatásának igénybevétele még nem jelenti az ászf megismerését és elfogadását.⁸² A Fővárosi Ítéltábla egy távközlési szolgáltató ellen indított közérdekű kereset⁸³ kapcsán azt rögzítette, hogy az előfizetői szerződés esetén mindenképpen biztosítandó, hogy a fogyasztó az egyedi előfizetői szerződéstől különálló, a szolgáltató által előre, egyoldalúan és a másik fél közreműködése nélkül kidolgozott ászf ismeretét igazoló nyilatkozatot csak akkor tegyen, ha a feltételeket valóban meg is ismerte.⁸⁴

2.3.2. Milyen a kifejezett felhívás?

Felmerülhet kérdésként, hogy az ászf-re való figyelemfelhívás mikor tekinthető kifejezettnek, illetve hogyan kell arra felhívni a fogyasztók figyelmét. A német szakirodalomban szintén vita tárgyát képezi ez a téma.⁸⁵ Josef Mehrings szerint akkor beszélhetünk kifejezett felhívásról, ha az ászf használója (vagyis a vállalkozás) a szerződéskötés során félreérthetetlenül és egyértelműen kinyilvánítja, hogy kikötéseit a szerződés részévé kívánja tenni. Azaz a felhívást grafikailag úgy kell megjeleníteni, hogy ne lehessen nem észrevenni, valamint egy átlagos fogyasztó számára felületes szemlélés esetén is fel kell tűnnie.⁸⁶ Philipp Koehler viszont nem az átlagos, hanem a felületes, hanyag fogyasztóból indul ki.⁸⁷ A két megközelítésnek ugyanaz a lényege: a felhívásnak akkor is „szemet kell szúrnia”, ha valaki csak „átfutja” a képernyőn megjelenő szöveget.⁸⁸

2.3.3. Hol kell felhívni a figyelmet az általános szerződési feltételekre?

A felhívással kapcsolatban kétféle technikát különböztethetünk meg: az egyik az ún. „*click-wrap*”, a másik a „*browse-wrap*” technika.⁸⁹ Az előbbi lényege, hogy az ászf elfogadása egy

---

⁷⁷ <https://jogaszvilag.hu/napi/altalanos-szerzodesi-feltetelek-alkalmazasanak-rizikoi-a-legujabb-joggyakorlat-tukreben/> (2022. 12. 19.)

⁷⁸ Vékás – Gárdos szerk. (2021): i. m. 1567.

⁷⁹ BH2003. 15.

⁸⁰ Vékás – Gárdos szerk. (2021): i. m. 1567.

⁸¹ BDT2019. 4045.

⁸² Vékás – Gárdos szerk. (2021): i. m. 1567.

⁸³ Fővárosi Ítéltábla 14. Gf. 40.396/2016/4.

⁸⁴ Wellmann (2021): i. m. 187.

⁸⁵ Fuglinszky (2000): i. m. 39-41.

⁸⁶ Fuglinszky (2000): i. m. 39.

⁸⁷ Fuglinszky (2000): i. m. 39.

⁸⁸ Fuglinszky (2000): i. m. 39-41.

⁸⁹ Egy angol nyelvű tanulmány a *browse-wrap* technikát *web-wrap* néven említi, illetve a két módszeren kívül további egyet nevesít *shrink-wrap licence* elnevezéssel. Ez szó szerinti fordításban „zsugorfóliázott licenc”, egyébként pedig végfelhasználói licencszerződést jelent, amely a szoftverkereskedelemben használatos.

aktív magatartással, beklikkelés útján valósul meg, míg utóbbinál hallgatólagosan, ráutaló magatartással vagy böngészéssel fejezi ki az ászf tudomásulvételét a fogyasztó.⁹⁰ A *browse-wrap* esetén a feltételek általában azzal a kijelentéssel kezdődnek, hogy a feltételek a honlapon keresztül kötött minden szerződésre vonatkoznak. A fogyasztónak nem kell külön a „beleegyezem” gombra kattintania, vagy bejelölnie egy négyzetet, hogy jelezze a feltételekhez való hozzájárulását vagy egyetértését a tranzakció befejezése előtt.⁹¹ A kettő közül a *click-wrap* az elfogadottabb általánosan, mint a beépítés⁹² sikeresebb módszere.⁹³ A *browse-wrap* szerződések nem egyenértékűek a Ptk. szabályai alapján a beklikkeléssel elfogadtatott online ászf-ekkel, mivel nem minősülnek elektronikusan kötött szerződésnek annak ellenére, hogy ki vannak írva az internetre és elektronikusan nyilvánosan léteznek.⁹⁴

Egyes szerzők szerint elég a nyitóoldalon elhelyezni egy mezőt, amelyre rákattintva megjelenik az ászf, mások szerint pedig a „megrendelőlap” kell felhívni rá a figyelmet, sőt, akár úgy, hogy az le is fusson a képernyőn. Mehrings⁹⁵ szerint a felhívást a megrendelést aktiváló mező közvetlen közelében kell elhelyezni, esetleg annak a szövegébe integrálni például így: „az általános szerződési feltételekre tekintettel (letöltéshez kattintson ide) megrendelem a következő árucikkeket...” Továbbá úgy gondolja, hogy a figyelmeztetést nem szabad túl kicsi betűméretben (6-8 pt) megjeleníteni. Schmidt Péter is azt a véleményt képviseli,⁹⁶ hogy egy ászf nem lesz bírósági eljárásban kevésbé érvényesíthető csak azért, mert nem szigorúan 12-es méretű Times New Roman betűtípussal íródott, és a jogi szöveg mellett esetleg kiemeléseket, ábrákat, ikonokat, grafikai megoldásokat is felvonultat az olvasási élmény fokozása érdekében. Fuglinszky álláspontja szerint két tényezőtől függ az, hogy a figyelmeztetést észreveszi-e a fogyasztó vagy sem: az egyik tényező annak térbeli és időbeli elhelyezése, a másik a grafikai megjelenítése.⁹⁷ Egy tanulmány szerint⁹⁸ nem megfelelő az a gyakorlat, amikor a fogyasztó csak rákattint az „Elfogadom” gombra anélkül, hogy megkövetelnék tőle a feltételek tényleges elolvasását. A helyes módszer az lenne, ha az ászf-t egy portáloldalon helyeznék el a vállalkozások, a végén az „Elfogadom” gombbal, és meg kell akadályozni azt, hogy a fogyasztók megkerülhessék a portáloldalt vagy az ún. „mélylinkelést”, vagyis az ászf-re mutató link megnyitását.⁹⁹ Ezt úgy lehet kiküszöbölni, hogy minden egyes oldalon el kell helyezni egy ászf-re mutató linket, valamint egy észszerűen szembetűnő felirattal jelezni a fogyasztó számára

---

Femminella, Jennifer: Online Terms and Conditions Agreements: Bound by the Web. *Journal of Civil Rights and Economic Development*, 17. (2003), 1.

⁹⁰ Németh (2019): i. m. 166.

⁹¹ O’Sullivan (2014): i. m. 8.

⁹² A beépítés egyébként egy sarkalatos kérdés a gyakorlatban. Az amerikai bíróság például egy lazább megközelítést alkalmaz azzal, hogy az ászf szerződésbe való beépítését a szerződés megkötése után is lehetővé teszi. Ezzel szemben a legtöbb jogrendszerben, például az osztrák gyakorlat szerint is, a feltételek hatékony beépítéséhez szükséges egy egyértelmű beépítési záradék elhelyezése a szerződésben. Eiselen, Sieg: The Requirements for the Inclusion of Standard Terms in International Sales Contracts. *Potchefstroom Electronic Law Journal*, 14. (2011), 1.

⁹³ O’Sullivan (2014): i. m. 2.

⁹⁴ Németh (2019): i. m. 68.

⁹⁵ Fuglinszky (2000): i. m. 40.

⁹⁶ <https://arsboni.hu/schmidt-peter-iustitia-a-tervezoasztalnal/> (2022. 07. 21.)

⁹⁷ Fuglinszky (2000): i. m. 40-41, 49.

⁹⁸ Qudah (2003): i. m. 211.

⁹⁹ Ezt a problémát firtatja O’Reilly is, amikor azt mondja, hogy számos weboldal kialakításából adódóan felmerül az a probléma, hogy azokhoz anélkül lehet hozzáférni és használni őket, hogy a felhasználási feltételeket külön felhívják a felhasználó figyelmét, vagy anélkül, hogy a felhasználónak aktívan ki kellene nyilvánítania beleegyezését. O’Reilly, Sean: E-Commerce and Contract Making. *Irish Business Law Quarterly*, 8. (2012), 3. 21.

például a következő módon: „Az oldal használatával Ön beleegyezik a Felhasználási feltételekbe.”¹⁰⁰

Sok kérdést vet fel tehát már maga a felhívás elhelyezése, mérete, feltűnősége is. Fontos, hogy szembevetendő legyen, de nem lenne célszerű ezt a weboldal zavartalan böngészésének rovására tenni, hiszen ha egy villogó, nagy méretű felhívás jelenne meg például egy termékkatalógus lapozgatása közben, az akadályozhatja a nyugodt vásárlásban a fogyasztót.¹⁰¹ Az azonban egyértelmű, hogy a jelölőnégyzet vagy az „Egyetértek” gomb mellett mindenképpen el kell helyezni az ászf-re mutató linket, különben kétséges lenne, hogy a kattintás valóban beleegyezésnek minősül-e. A kattintás ugyanis olyan bizonyítékként kezelhető, amely megerősíti a kereskedő által a fogyasztónak a feltételek létezéséről és tartalmáról való tájékoztatása érdekében tett egyik lépést.¹⁰²

2.3.4. Az Európai Unió Bíróságának gyakorlata

Az Európai Unió Bírósága a C-49/11. számú ítélete alapján amennyiben a kereskedelmi gyakorlat abban áll, hogy a vállalkozás honlapjára mutató hiperhivatkozáson keresztül teszi hozzáférhetővé a tájékoztatást, akkor nem teljesíti a tájékoztatási kötelezettségét, mert ezen információkat nem „közli” a vállalkozás, a fogyasztó pedig nem „kapja meg”, illetve az ilyen honlap nem tekinthető „tartós adathordozó felületnek”.¹⁰³ A C-322/14. számú döntéséből pedig az derül ki, hogy elektronikus módon történő közlésnek minősül az adásvételi szerződésre vonatkozó általános feltételek „klikkeléssel”¹⁰⁴ megvalósuló elfogadása, amennyiben a technikai megoldás lehetővé teszi azok szövegének a szerződés megkötése előtt való kinyomtatását és elmentését.¹⁰⁵

Az Európai Bizottság 2021. december 17-én közzétette a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló Irányelv (UCP Irányelv¹⁰⁶) értelmezéséről szóló dokumentumot, illetve közreadott egyéb fogyasztóvédelmi irányelvek értelmezéséről szóló iránymutatásokat, amelyek számos új kérdést tisztáznak, és amelyekre már nagy szükség is volt az ún. Omnibusz Irányelv¹⁰⁷ átültetése miatt jelentősen megváltozó fogyasztóvédelmi tárgyú nemzeti jogszabályok tekintetében. A Közleményben említett gyakorlatok közül figyelemreméltók például az ún. sötét mintázatok, amelyekkel képesek manipulálni a fogyasztók magatartását. Jó példa erre az, amikor egy honlapot úgy alakítanak ki, hogy a „vásárlás gomb” nagyon feltűnő, és jól látható, de az a gomb, amellyel vissza lehetne lépni a tranzakciótól, már kevésbé; vagy az olyan gyakorlat, amikor egy megrendelési folyamatban az „igen” és a „nem” válaszgombok elhelyezkedését félúton tudatosan úgy cserélik fel, hogy a felhasználó nagy valószínűséggel félrenyomjon. Az ilyen módszerek, amennyiben alkalmasak

---

¹⁰⁰ Qudah (2003): i. m. 211.

¹⁰¹ Fuglinszky (2000): i. m. 40-41.

¹⁰² O’Sullivan (2014): i. m. 6.

¹⁰³ Papp Tekla (szerk.): *Atipikus szerződések*. Budapest, Opten, 2015. 115.

¹⁰⁴ „Click-wrapping” technika: egy hivatkozásra történő kattintással külön ablakban nyílik meg a részleteket tartalmazó tájékoztató rész.

¹⁰⁵ Papp szerk. (2015): i. m. 134.

¹⁰⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról. UCP: Unfair Commercial Practices.

¹⁰⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2019/2161 irányelve a 93/13/EGK irányelvnek, valamint a 98/6/EK, a 2005/29/EK és a 2011/83/EU irányelvnek az uniós fogyasztóvédelmi szabályok hatékonyabb végrehajtása és korszerűsítése tekintetében történő módosításáról.

az üzleti döntés torzítására, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősülnek. Léteznek előre bepipált „boxok” is (például hírlevélre való feliratkozás vagy adatkezelés engedélyezése esetén), amelyek, a Közlemény szerint, ha további szolgáltatás igénybevételére irányulnak, akkor nem csak az adatvédelmi szabályokat sérthetik meg, hanem a UCP irányelv rendelkezéseit is.¹⁰⁸

2.3.5. Következtetések

A fogyasztók védelmét az Alaptörvény is deklarálja,¹⁰⁹ így mind a szabályozás, mind a gyakorlat terén szem előtt kell tartani a fogyasztói jogokat. A szerződéskötést megelőző tájékoztatás is a fogyasztók érdekét szolgálja, ezért különösen fontos, hogy az valóban eljusson hozzájuk, és tényleg meg is értsék.

Az ászf-re való felhívással kapcsolatban az a saját meglátásom, hogy azt mindenképpen feltűnő módon (akár nagyobb betűmérettel, akár más színnel jelölve) kell elhelyezni, úgy, hogy az ne zavarja a fogyasztót a weboldal böngészésében, de mégse kerülje el a figyelmét. Abban a kérdésben, hogy elég-e a nyitóoldalon vagy inkább a megrendelőlapra közzétenni, úgy foglalkozom, hogy az volna a legjobb megoldás, ha amellet, hogy a Ptk. 6:82. §-ában előírtak szerint az ászf egyébként mindig jelen lenne egy külön menüpontban tárolható és előhívható módon a weboldalon, a megrendelőlapra az még egyszer megjelenjen, és határozottan fel legyen hívva rá a figyelem. Ezt azért tartom fontosnak, mert egyrészt nem mindenki a nyitóoldalon kezdi a böngészést, hanem például egy link birtokában már egyenesen egy adott termék oldalára jut, másrészt, még ha valaki a főoldalról „indul” is el, akkor is elfelejtheti a vásárlás folyamata közben az ászf-t megkeresni és elolvasni. Véleményem szerint az emberek nagy többsége csak „bepipálja” az ászf-re figyelmeztető boxot, de meg sem nyitja, vagy megnyitja, de nem olvassa el. Ennek azonban az is lehet az oka, hogy egyrészt túl hosszúak és bonyolult megfogalmazásúak ezek a szövegek, másrészt, ha a felhívással csak a megrendelőoldalon találkozunk a vevő, könnyen lehet, hogy ilyenkor már azért nem törődik az elolvasásával, mert minél hamarabb szeretné véglegesíteni a rendelését. Ezzel kapcsolatban nagy dilemma lehet az is, elvárjuk-e a fogyasztótól, hogy el is olvassa, vagy legalábbis megnyissa az ászf-t, vagy megfelelő az a gyakorlat, hogy csak „elhiszük” neki, mert „bepipálja” a boxot, és nem vitatjuk annak valódi megtörténtét. Ugyanis tény, hogy az online jogügyletekben nem képez valódi akadályt az, ha az adott jogi dokumentumot jogi megértés nélkül klikkeli be az egyik fél, mivel a szerződés elektronikus megkötése a jogi szöveg valódi megértése nélkül is lehetséges.¹¹⁰ A Ptk. 6:82. § (2) bekezdésében mindössze annyit rögzít, hogy „az elektronikus utat biztosító fél köteles az általános szerződési feltételeit olyan módon hozzáférhetővé tenni, amely lehetővé teszi a másik fél számára, hogy tárolja és előhívja azokat”, vagyis ez alapján elegendő az, ha a fogyasztónak megvan a lehetősége arra, hogy megnyissa a feltételeket, és azt a saját eszközére le tudja menteni. Szerintem azonban – bár valószínűleg nem lenne népszerű megoldás, – meg kellene követelnünk a vásárlóktól, hogy a szöveget legalább megnyissák, mielőtt elfogadják a feltételeket. A tájékoztatási kötelezettség kapcsán egyébként egy interjúban¹¹¹ Zavadnyik József a következőt nyilatkozta: „Most azzal találkozunk, hogy nagyon hangsúlyosan jelenik

---

¹⁰⁸ <https://www.jogiforum.hu/cikk/2022/01/10/sotet-mintazatok-megszegyenitett-vasarlok-agressziv-influencer-marketing-frissultek-az-unios-iranymutatások/> (2022. 06. 09.)

¹⁰⁹ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) M) cikk (2) bek.

¹¹⁰ Németh (2019): i. m. 173.

¹¹¹ <https://jogaszvilag.hu/szakma/szukseges-hogy-elgondolkozzunk-azon-mikent-mukodik-a-fogyasztó-interjúdr-zavadnyik-jozseffel-a-fogyasztóvédelmi-jog-online-foszerkesztojevel/> (2022. 07. 25.)

meg a jogi szabályozásban is az az igény, hogy a fogyasztó kellő mennyiségű tájékoztatást kapjon. Csak már annyiféle tájékoztatást kapunk, hogy fogyasztóként nem jutnak el hozzánk a lényeges információk. Ez a fogyasztók tájékoztatására kiemelt hangsúlyt helyező megközelítés azt eredményezi, hogy valójában kontraproduktívvá válik. Kétséges néha, hogy valóban a fogyasztói érdekeket szolgálják-e a jelenleg előírt megoldások.”

Ettől függetlenül fontosnak tartom, hogy követeljük meg a fogyasztóktól legalább az ászf megnyitását, hasonlóképpen a boltokban való vásárlásnál, ahol szintén kötelessége az eladónak a nyugta átadása, a vevő pedig eldöntheti, hogy megtartja azt vagy sem. Ezt az analógiát továbbgondolva egy elfogadható megoldás lehet az, ha ilyen formában az ászf-nek csak egy rövidített, „fogyasztóbarát” változatát „olvastatnánk” el a fogyasztókkal, a teljes szöveget pedig szintén elérhetnék az eddig megszokott módokon (pl. hivatkozásra kattintással). Így talán el tudnánk azt érni, hogy a lényeges információk valóban eljussanak a vásárlóhoz, ugyanakkor mindez ne menjen a jogi pontosság és teljesszerű tájékoztatás rovására. Ezt az elképzelést egyébként alátámasztja egy – a Magyar Helsinki Bizottság által 2015-2016-ban lefolytatott – kutatás, amely azt tesztelte, hogy mennyire értik meg a büntetőeljárások gyanúsítottjai a számukra a nyomozó hatóság által adott tájékoztatást a jogaikról. A kutatás részletes bemutatásától és elemzésétől eltekintve a lényegét emelném ki, miszerint a résztvevő személyek a tájékoztatásban foglaltaknak csupán a felét értették meg, majd, amikor a kutatócsoport átírta a szöveget (annak információtartalmát megőrizve), de változtatott annak nyelvezetén, az eredmény az lett, hogy a szöveg megértéséről tanúskodó helyes válaszok száma 14 %-kal emelkedett. Ezt úgy érték el, hogy a szakterminológiát lefordították, a mondatszerkezeteket egyszerűsítették, címeiket és alcímeiket alkalmazták, a felsorolásokat a folyószövegből kiemelve pontokba szedték, a hangsúlyos szövegrészeket pedig kivastagították.¹¹² Nyilvánvalóan így sem lehet elérni azt, hogy minden fogyasztó körültekintő és alapos legyen a vásárlásai során, és azt is naivitás lenne feltételezni, hogy a rövidebb változatot mindenki elolvassná, hiszen nem vagyunk egyformák. A viselkedéstudományok területén Gábri Angéla eredményei¹¹³ azt bizonyítják, hogy az emberek általában csak korlátozottan képesek racionális döntések meghozatalára még akkor is, ha elegendő idő áll a rendelkezésükre az elhatározáshoz, és azt átgondoltnak vélik. Ezért viszonylag egyszerű módszerekkel lehet szinte észrevétlenül befolyásolni döntéseinket. Nem egyszerű meghúzni azt a határvonalat, amely a kreatív, bevételnövelő vállalkozói ötletek és a tisztességtelen piaci magatartás között húzódik.¹¹⁴

Jelenleg is vannak már hasonló megoldások, amelyek szerintem jó irányba mutatnak: ilyen például az, amikor egy weboldal addig nem engedi a vásárlót továbblépni, amíg nem olvassa el, vagy legalábbis nem görget az ászf aljára. Ezzel nem feltétlenül érik el, hogy el is olvassák a fogyasztók a feltételeket, de biztosan vannak olyanok, akik megteszik ennek hatására. A fentebb említett nyugtás példa, de a weboldalak cookie-használata és az azokról való tájékoztatás is egyfajta „szükséges rossz” lehet egyes emberek számára, ezeket mégis el kell fogadni, és egy idő után „megszokják” azokat.

---

¹¹² Bencze (2018): i. m. 176.

¹¹³ Gábri Angéla: Modern kori kihívások a fogyasztóvédelmi jogalkotásban – a fogyasztói magatartás tudománya. In Szikora Veronika – Árva Zsuzsanna (szerk.): *A fogyasztók védelmének új irányai és kihívásai a XXI. században*. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, 2018. 189-204.

¹¹⁴ Bencze (2018): i. m. 173, 179.

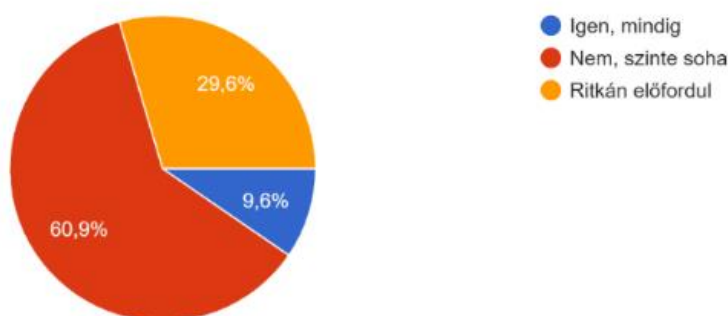
Összefoglalva tehát azt a javaslatot tenném az ászf „elolvasatása” érdekében, hogy legyen Kormányrendeletben előírva¹¹⁵ a vállalkozások számára, hogy saját honlapjukon tegyék közzé annak rövidített változatát is a teljes terjedelmű mellett, ennek konkrét technikai megvalósítását pedig szintén szabályok írják elő, ezzel elkerülve a félreértéseket, téves megvalósításokat. Legyen pontosan meghatározva a rövidített változat tartalma, a leglényegesebb információk, amelyeket mindenképp bele kell foglalni, illetve az is, hogy legfeljebb milyen terjedelmű legyen, grafikailag hogyan kell megjeleníteni (például: maximum 1 oldalas, 12-es betűméret, másfeles sorköz, félkövér kijelölések stb.), és hogyan kell technikailag megoldani azt, hogy ennek megnyitása nélkül ne lehessen továbblépni a megrendelés véglegesítésére.

2.4. Az empirikus kutatás eredményei az általános szerződési feltételek kapcsán

Kérdőívemben több kérdés is szerepelt az ászf-fel kapcsolatban, amelyekkel a fenti fejezetekben ismertetett kérdéseket, feltevéseket vizsgáltam. Az egyik feltevés, miszerint az ászf-t a fogyasztók többnyire nem olvassák el, a kérdőív alapján beigazolódott. Az ezzel kapcsolatos kérdésre ugyanis a várt eredményt kaptam: a válaszadók 60,9 %-a szinte soha nem olvassa el az ászf-t (1. ábra).

El szokta olvasni az Általános Szerződési Feltételeket?

115 válasz

1. ábra (forrás: saját kutatás)

Ennek okát egyéni szöveggel kitölthető mezőkkel próbáltam megkeresni, amelyre a következő magyarázatokat kaptam: a válaszadók elenyésző százaléka¹¹⁶ szerint megfelelően van az ászf megfogalmazva, és jól érthető, a túlnyomó többség szerint viszont a legtöbbször túl hosszú, túl bonyolult,¹¹⁷ és nehéz megemészteni laikusként az ömlesztett „száraz” jogi szöveget. Íme néhány példa a teljesség igénye nélkül (2-6. ábrák):

¹¹⁵ Például a 45/2014 (II. 26.) Korm. rendelet 8. fejezetében, amely a szerződéskötésre vonatkozó formai követelményeket szabályozza távollévők között kötött szerződés esetén.

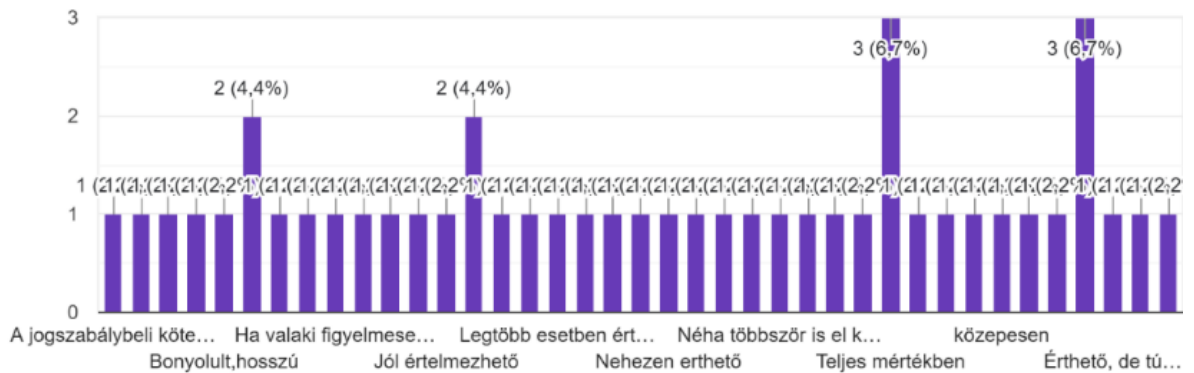
¹¹⁶ A válaszadók megközelítőleg 18,26 %-a azt válaszolta, hogy érthető, de néhányan közülük is kiemelték, hogy a laikusok számára nem feltétlen. Például: „Ha nagyon figyel az ember érthető, de semmiképp nem olyan módon van megfogalmazva, hogy az átlagember azt első olvasásra felfogja.”; „Ha valaki figyelmesen olvassa el, illetve, ha többször olvasott már értelmezve szöveget, akkor teljesen érthető”; vagy „Érthető, csak a vásárláshoz képest 10x annyi időt kellene eltölteni az értelmezésével – leginkább a megfogalmazás miatt” stb. (Az egyes válaszok helyesírása a szerző által szerkesztve.)

¹¹⁷ A válaszadók kb. 54,78 %-a említi a túl hosszú vagy bonyolult megfogalmazást.

Amennyiben igen, Ön szerint mennyire érthető ezeknek a megfogalmazása?

45 válasz

2. ábra (forrás: saját kutatás)

Nincs rá időm és sok esetben érthetetlen a megfogalmazás és a különböző pontokra és törvényekre hivatkozás (éppen ezért csak kisebb összegig rendelék online terméket)

1 válasz

A számomra megbízhatóként titulált, nagy áruházakét nem szoktam elolvasni, vagy már nem is emlékszek rá, hogy az első vásárlás alkalmával olvastam e.

1 válasz

1. ábra (forrás: saját kutatás)

Túl hosszú és száraz és "szájbarágós".

1 válasz

Túl hosszú, illetve általában hasonló tartalmúak. Többnyire ismerem azokat a szolgáltatásokat amiket igénybe veszek, és mivel ezeket kötelező az igénybe vételhez elfogadni, ezért nem érzem szükségesnek, hogy végigolvassam, valószínűleg utána is elfogadnám.

1 válasz

Túl bonyolult

4. ábra (forrás: saját kutatás)

Túl hosszú és az ömlesztett szöveg is riasztó hatású. Ráadásul általában bonyolult kifejezéseket és fogalmazásmódokat tartalmaz.

1 válasz

Igen, sajnos sokszor nagyon későn jelenik meg az ÁSZF, valamint bonyolult a megfogalmazása és hosszú is. Alapvetően véleményem szerint, ha online vásárolunk, akkor a gyorsaságra és a kényelemre törekszik mindenki, így a legtöbb esetben elmarad a feltételek átolvasása.

1 válasz

Túl hosszú, sajnos nem szoktam rászáni az időt az elolvasásra.

5. ábra (forrás: saját kutatás)

Túl későn hívják fel a figyelmet, vagy elolvasás nélkül is be lehet pipálni, hogy elolvastam

1 válasz

eszembe sem jut, vagy túl hosszú, amúgy is csak a megrendelés végén hívják fel a figyelmet rá

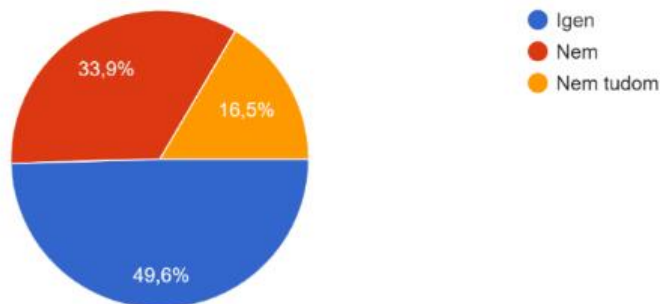
1 válasz

6. ábra (forrás: saját kutatás)

A válaszadók 49,6 %-a szerint egyébként a webáruházak megfelelően felhívják a figyelmet az ászf-re, azonban 82,6 %-uk gyakran anélkül pipálja be azt, hogy elolvasta, rákattintott volna az ászf-re mutató hivatkozásra. Érdekes eredmény, hogy a válaszadók összesen 71,3 %-a azt válaszolta, hogy nem tudja, elolvasná-e, vagy egyáltalán nem olvasná el az ászf-t akkor sem, ha több helyen és feltűnőbben tüntetnék fel a weboldalak, és csupán 28,7 %-uk válaszolt egyértelmű igennel. A következő kérdés azonban már egyértelműen alátámasztotta korábbi feltevéseim, ugyanis a válaszadók 82,2 %-a¹¹⁸ elolvasná az ászf-t, ha létezne belőle egy rövidített változat is (7-10. ábrák).

Ön szerint megfelelően felhívják a webáruházak a figyelmet az ÁSZF-re?

115 válasz

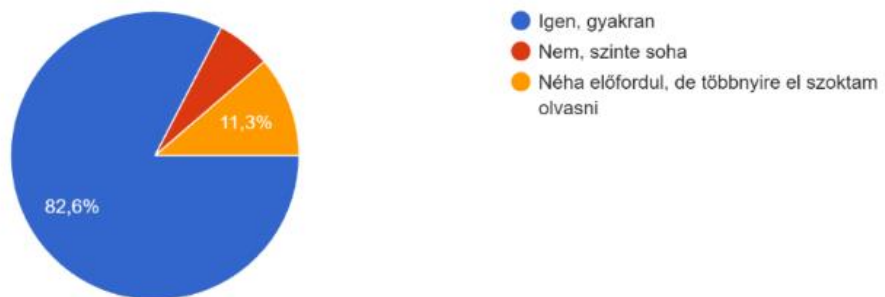

7. ábra (forrás: saját kutatás)

¹¹⁸ Ez a szám csak 88 választ jelent, ugyanis ez a kérdés később került a kérdőívbe, amikor már 8-an kitöltötték azt, így erre a kérdésre 115 válasz helyett csak 107 válasz érkezett, ami azonban nincs befolyással az eredményre.

Előfordul, hogy csak „bepipálja”, hogy elolvasta, de nem is kattint rá a hivatkozásra?

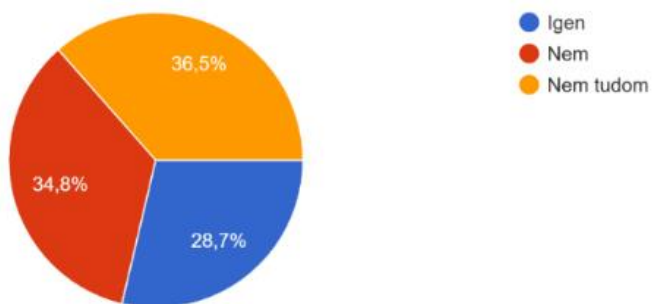
115 válasz

8. ábra (forrás: saját kutatás)

Ha több helyen és feltűnőbben tüntetnék fel a weboldalak, akkor elolvasnám?

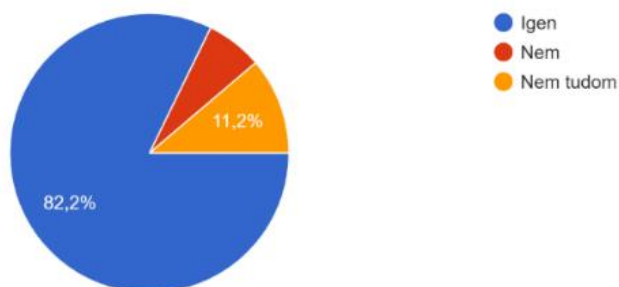
115 válasz

9. ábra (forrás: saját kutatás)

Ha lenne egy rövidített változatú (pl. fél oldalas) ÁSZF, akkor elolvasnám?

107 válasz

10. ábra (forrás: saját kutatás)

A témával kapcsolatban empirikus adatokra voltam kíváncsi, ezért megvizsgáltam a vonatkozó szakirodalmat. Mivel születtek már korábban hasonló kutatások,¹¹⁹ így rendelkezésre állnak egyes kérdések kapcsán összehasonlítható eredmények. Így például kiderült az is, hogy a fogyasztók számára nem jelent akadályt a szerződés megkötésében egy jogi dokumentum megértés nélküli online beklikkelése, hiszen az alapos áttanulmányozást nem követeljük meg tőlük.¹²⁰ Az adott kérdőív szerzője szerint ebből az következik, hogy még a tudatos online fogyasztóknak is szüksége van a jogi védelemre, hiszen döntéseiket, különös befolyás és olykor az idő nyomása¹²¹ alatt kell meghozniuk az amúgy is információhátrányos helyzetükben.¹²²

A saját kérdőívemben és az eredményeimet tekintve más szerzőkhöz képest újdonság, hogy arra is irányult kérdés, hogy a fogyasztók elolvasnák-e az ászf-et, amennyiben arra jobban felhívják a figyelmét, illetve, ha létezne belőle egy rövidített változat is, amely kérdésekből kiderült, hogy a figyelemfelhívás kevésbé, a rövidített verzió léte azonban annál inkább befolyásolná pozitív irányba az elolvasással kapcsolatos döntésüket. Ezen eredmények alapján – amelyek bár nem reprezentatívak –, azt gondolom, alátámasztható a korábban ismertetett azon elképzelésem, hogy Kormányrendeletben legyen előírva a vállalkozások számára egy rövidített, közérthető, a legszükségesebb jogi információkat tartalmazó változat készítése az ászf-ből – természetesen az eredeti, teljes verzió megtartása mellett –, és annak elolvasását (vagy legalábbis megnyitását) oly módon követelnénk meg a fogyasztóktól, hogy azt ne lehessen kikerülni, mindenképpen rá kelljen kattintani még a megrendelés befejezése előtt.

A fenti eredmények alapján úgy gondolom, hogy megfontolandó lenne a korábban ismertetett elképzelésem az ászf rövidített verziójának bevezetése kapcsán.

3. Összegzés

Dolgozatomban az elektronikus szerződéskötés kérdésköre; az általános szerződési feltételekkel kapcsolatos kérdések, problémák körbejárása; valamint a tájékoztatások és az ászf szövegének közérthetősége képezték a fő csomópontokat. Az imént felsorolt témákat a jogszabályok és a szakirodalom tanulmányozásával és bemutatásával igyekeztem minél részletesebben bemutatni, valamint rámutatni az ezekkel kapcsolatban esetlegesen felmerülő problémákra, továbbá a kérdőív elkészítésével és eredményeinek ismertetésével kerestem alátámasztást saját állításaimnak.

A dolgozat legnagyobb súlypontját az általános szerződési feltételekkel kapcsolatos fejezetek képezték, amelyekben először az alapfogalmakat és a jogi környezetet ismertettem, illetve részletesebben kifejtettem az ászf Ptk.-beli fogalmát. Ezt követően kitértem az ezzel kapcsolatos kérdéskörökre és problémákra, különösen az ászf megfogalmazására és az ászf-re való figyelemfelhívás szabályaira, valamint az ehhez kapcsolódó magyar és európai uniós gyakorlatra. Az ászf-re vonatkozó hipotézisem, miszerint azt az emberek többsége nem vagy csak felületesen olvassa el, beigazolódott a feldolgozott szakirodalom és saját kérdőíves kutatásom alapján. Mivel a kérdőívemből kiderült, hogy az ászf-t a megkérdezett emberek főleg annak hossza és bonyolultsága miatt nem olvassák el, azt a javaslatot fogalmaztam meg, hogy

---

¹¹⁹ Lásd például Németh (2019): i. m.

¹²⁰ Németh (2019): i. m. 173.

¹²¹ Lásd agresszív kereskedelmi gyakorlatok, sürgető reklámok, felugró ablakok.

¹²² Németh (2019): i. m. 173.

érdemes volna elgondolkodni egy olyan mechanizmus kialakításán, amely esetében a fogyasztót valamilyen szinten „rákényszeríthetnénk” a feltételek elolvasására. Ezt oly módon képzelem el, hogy a vállalkozásoknak készíteniük kellene egy rövidített, közérthető, a legszükségesebb jogi információkat tartalmazó változatot az ászf-ből – természetesen az eredeti, teljes verzió megtartása mellett –, és annak elolvasását (vagy legalábbis megnyitását) úgy követelnénk meg a fogyasztóktól, hogy azt ne lehessen kikerülni, mindenképpen rá kelljen kattintani még a megrendelés befejezése előtt. Ez a megoldás nyilvánvalóan nem aratna osztatlan sikert a fogyasztók körében, azonban a felmérésem eredményei szerint a kitöltők kb. 80 %-a hajlandó lenne rászálni magát egy rövidített ászf elolvasására. Véleményem szerint ezzel „megvédhetnénk” a fogyasztókat attól, hogy teljesen sérülékenyek legyenek a vállalkozásokkal szemben.

Összességében az eredeti hipotézisem nagy része megállapítást nyert, a kutatásom legfőbb eredménye pedig az általános szerződési feltételekkel kapcsolatos válaszok és az azokra javasolt megoldás, vagyis a rövidített ászf „intézményének” megalkotása, gyakorlatba ültetése, ami megfontolandó lenne a jövőben az elektronikus kereskedelem szabályozása során.

Felhasznált irodalom

1. Bencze Máttyás: A viselkedéstudományok eredményeinek hasznosíthatósága a hazai fogyasztóvédelmi jog területén. In Szikora Veronika – Árva Zsuzsanna (szerk.): *A fogyasztók védelmének új irányai és kihívásai a XXI. században*. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, 2018.
2. Bíró György: *Kötelmi jog*. Miskolc, Novotni Kiadó, 2010.
3. *E-Commerce Law*. Court Uncourt, 10. (2020), 41-45.
4. Eiselen, Sieg: The Requirements for the Inclusion of Standard Terms in International Sales Contracts. *Potchefstroom Electronic Law Journal*, 14. (2011), 1.
5. Fazekas Judit: Az általános szerződési feltételek és a tisztességtelen szerződési kikötések szabályozása a magyar polgári jogban. In Csehi Zoltán – Koltay András – Landi Balázs – Pogácsás Anett (szerk.): *(L)Ex Cathedra Et Praxis*. Budapest, Pázmány Press, 2014.
6. Fazekas Judit – Kőhidi Ákos – Menyhárt Ádám: *Kötelmi jog – Általános rész*. Budapest, Gondolat Kiadói Kör Kft., 2018.
7. Femminella, Jennifer: Online Terms and Conditions Agreements: Bound by the Web. *Journal of Civil Rights and Economic Development*, 17. (2003), 1.
8. Fuglinszky Ádám: Az elektronikus kereskedelem egyes fogyasztóvédelmi kérdései a német és a magyar jogban. *Jogi Tanulmányok* 2000/6. 41.
9. Gábri Angéla: Modern kori kihívások a fogyasztóvédelmi jogalkotásban – a fogyasztói magatartás tudománya. In Szikora Veronika – Árva Zsuzsanna (szerk.): *A fogyasztók védelmének új irányai és kihívásai a XXI. században*. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, 2018.
10. Hatzis, Aristides N.: An Offer You Cannot Negotiate: Some Thoughts on the Economics of Standard Form Consumer Contracts. In Hugh Collins (szerk.): *Standard Contract Terms in Europe: A Basis for and a Challenge to European Contract Law*. Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International BV, 2008.
11. Lábady Tamás: *A magánjog általános tana*. 4. kiadás. Budapest, Szent István Társulat, 2017.
12. Möslin, Florian: *Optional Regulation of Standard Contract Terms*. SSRN, 2014. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2397761 (2022. 10. 02.)

13. Németh Gabriella: *Általános szerződési feltételek az online térben: a sztenderdizált, elektronikus és automatizálható szerződéskötés kihívásai a magyar jogban*. Doktori értekezés. Széchenyi István Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, 2019.
14. Németh Gabriella: A közérthetőség etikájának jelentősége a jogalkotásban és a sablonizált szerződési feltételekben. In Szoták Szilvia (szerk.): *Az állami fordítószerződés 150 éve*. Budapest, Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt. (OFFI), 2019.
15. O'Reilly, Sean: E-Commerce and Contract Making. *Irish Business Law Quarterly*, 8. (2012), 3. 21.
16. O'Sullivan, Trish: Online Shopping Terms and Conditions in Practice: Validity of Incorporation and Unfairness. *Canterbury Law Review*, (2014) 1.
17. Osztovits András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. III. kötet*. Budapest, OPTEN Informatikai Kft., 2014.
18. Papp Tekla (szerk.): *Atipikus szerződések*. Budapest, Opten, 2015. 115.
19. Papp Tekla: *Szerződések tipizálása – atipikus szerződések*. MTA-doktori értekezés, 2018.
20. Pázmándi Kinga – Verebics János: *E-jog*. Budapest, HVG-ORAC, 2012.
21. Qudah, Samer.: Website Terms and Conditions and UAE Law. *Arab Law Quarterly*, (2003), 2.
22. Saleilles, Raymond: *De la déclaration de volonté*. Paris, 1929.
23. Takáts Péter: *A szabványszerződések*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1987.
24. Tókey Balázs: A szerződés megkötése és értelmezése. In: Csehi Zoltán (főszerk.): *2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről kommentárja*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., 2021.
25. Török Éva: A fogyasztói szerződéssel kapcsolatos jogalkalmazás – különös tekintettel az egyértelmű megfogalmazás követelményére. In Szikora Veronika – Árva Zsuzsanna (szerk.): *A fogyasztók védelmének új irányai és kihívásai a XXI. században*. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, 2018.
26. Török Éva: *A szerződés létrehozásának alapkérdései*. Doktori (PhD) értekezés. Debrecen, Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2013.
27. Vékás Lajos: *Szerződési jog, Általános rész*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2016.
28. Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2021.
29. Wellmann György (szerk.): *Az új Ptk. magyarázata V/VI. Kötelmi jog. Első és Második Rész*. Harmadik kiadás. Budapest, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., 2021.

Internetes források

<https://arsboni.hu/schmidt-peter-iustitia-a-tervezoasztalnal/> (2022. 07. 21.)

<https://diginomica.com/loreal-ceo-e-commerce-isnt-the-cherry-on-the-cake-its-the-new-cake> (2022. 10. 02.)

<https://jogaszvilag.hu/cegvilag/az-elektronikus-kereskedelem-fogyasztovedelmi-jogi-kihivasi-a-gyakorlatban/> (2022. 03. 03.)

<https://jogaszvilag.hu/napi/altalanos-szerzodesi-feltetelek-alkalmazasanak-rizikoi-a-legujabb-joggyakorlat-tukreben/> (2022. 12. 19.)

<https://jogaszvilag.hu/szakma/szukseges-hogy-elgondolkozzunk-azon-mikent-mukodik-a-fogyasztó-interjú-dr-zavodnyik-jozseffel-a-fogyasztóvédelmi-jog-online-főszerkesztőjével/> (2022. 07. 25.)

<https://www.jogiforum.hu/cikk/2022/01/10/sotet-mintazatok-megszegyenitett-vasarlok-agressziv-influencer-marketing-frissultek-az-unios-iranymutatások/> (2022. 06. 09.)

<https://www.jogiforum.hu/cikk/2022/09/29/elolvasas-nelkul-alairni-na-meg-mit-nem-ket-precedens-erteku-friss-birosagi-dontes-tanulsagai/> (2022. 10. 02.)